

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

maandelijks clubtijdschrift

179

sep-okt-nov-dec 2020

verantwoordelijke uitgever
Postbus 105 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie : Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - redacteur 0471-329179 rudy.dillen@telenet.be
Marc De Quint	penningmeester - schatbewaarder 0474-448096 marcdequint@gmail.com
Koen De Pooter	veilingmeester - waardebeoordelingen 0473-556266 koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	webmaster - archivaris - bibliothecaris 0475-552400 frank.lippens1@skynet.be

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals
rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601 GEBABEBB
lidgeld-2020 14 €	lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (20 € voor leden in het buitenland)
10 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (12 € voor leden in het buitenland)
1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis toegang	voor -18 jaar, vergezeld van een volwassen lid
aangesloten bij	Europees Genootschap Munt- en Penningkunde
website	www.numismatica-herentals.be

cover: de vondst van déze Keltische stater maakt dat de naam van een Keltische koning volledig kan gemaakt worden. De zeldzame gouden munt, gevonden in de regio van Mansfield (Nottinghamshire), heeft de volledige naam onthuld van een stamleider van de Corieltavi, die 150 jaar lang enkel gekend was als *Vep*. Deze vondst lijkt - want de tekst is moeilijk leesbaar - uitsluitend te geven over de rest van zijn naam: **c[u]navos**, wat dus uiteindelijk neerkomt op **Vepocunavos**.

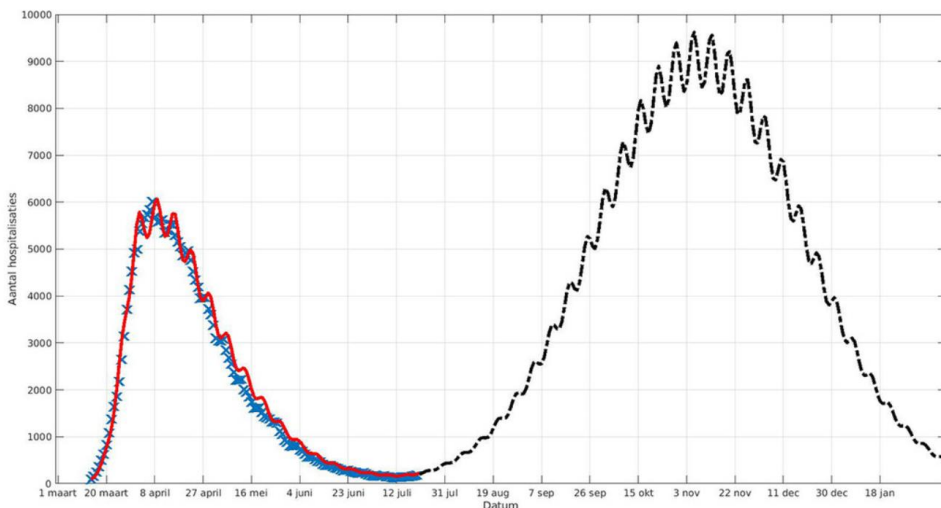
Elizabeth Cottam: “This gold stater of Vepocunavos was probably minted in Lincolnshire, the heartland of the Corieltavi tribe, sometime around 30 to 40 AD. It’s excessively rare and appears to be unpublished. Renaming *Vep* with his new long name is important because it also prompts us to review and rethink the significance of other names on the coins of the Corieltavi.”

Vepocunavos gold stater c.AD30-40

CLUBNIEUWS

Ingevolge COVID-19 en de daaraan gekoppelde, en steeds wisselende, maatregelen, heeft het bestuur van Numismatica Herentals resoluut beslist om in 2020 geen activiteiten meer te organiseren. Niet enkel is de provincie Antwerpen zwaarder getroffen, is de sterkte en het einde van de tweede golf moeilijk in te schatten, doorslaggevend uiteindelijk is de gezondheid van allen, die we als prioritair beschouwen! Tot wanneer ...? We zien elkaar graag terug als we weer op een verantwoorde en genietbare manier kunnen terugkeren naar het oude/nieuwe normaal. We houden jullie op de hoogte via het volgende clubtijdschrift (jan-2021?)

Grafiek met de voorspelde 2e Corona-golf tot eind-2020

Standhouders!

Door het verschuiven van het 17e Coin Event naar 12 december 2021 worden automatisch ook alle reeds gemaakte reservaties doorgeschoven naar volgend jaar. Indien standhouders toch een terugbetaling wensen, gelieve een mail te sturen naar rudy.dillen@telenet.be.

Agenda

Voor een update van de numismatische kalender, raadpleeg de nieuwe Muntklapper-in-aantocht (nr.108) of surf naar www.egmp-vzw.be!

Medailles trouw lidmaatschap

Ondertussen zijn de nieuwe medailles van 2020, Brigand (5j), Poorter (10j) en Begijn (15j), klaar. Deze worden verdeeld bij de eerstvolgende clubactiviteit. Ook liggen dan het EGMP-jaarboek-2020 en de nieuwe lidkaarten-2021 beschikbaar! **Blijf voorzichtig en hou het gezond!!**

Turkse lira zakt opnieuw door de bodem door coronacrisis

De koers van de Turkse lira is nu al onder het peil van de crisis van twee jaar geleden gevallen. De economie sputtert en de inflatie stijgt. De centrale bank heeft de voorbije jaren een groot deel van de reserves ingezet, maar kan de munt niet eeuwig ondersteunen en dus dringen andere -en minder populaire- maatregelen zich op.

Twee jaar geleden kon u al berichten lezen hoe de Turkse munt, de lira, in vrije val leek. De dreiging van sancties door de Amerikaanse president Trump hadden daar toen voor een deel mee te maken, maar dat conflict werd min of meer bijgelegd, waarna de koers van de lira zich een beetje herpakte. Sindsdien is de koers van de lira wat blijven aanmodderen, fundamentele ingrepen bleven om politieke redenen (Erdogan) uit en de centrale bank kocht massaal lira op om de koers niet verder te laten afglijden.

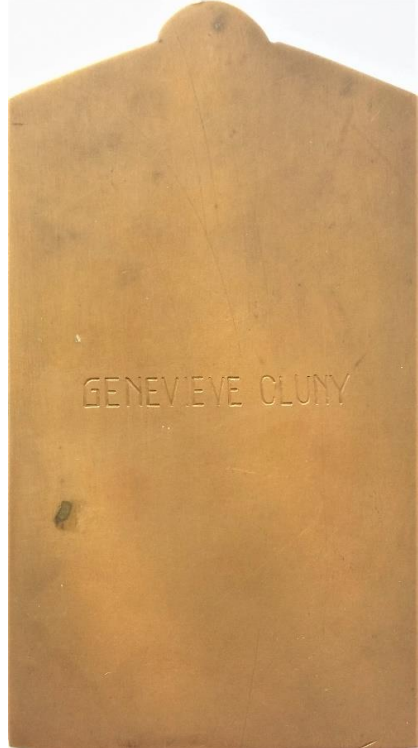
Toen sloeg in het voorjaar de coronacrisis toe in Turkije en die heeft de lira plots weer in beweging gezet, richting neergang. Sinds begin dit jaar is de koers van de lira tegenover de dollar al met 19% gedaald, vooral dan de voorbije maanden en die daling zet zich door. Een dollar is nu 8,8 lira waard, dat is dus meer dan tijdens de crisis van twee jaar geleden.

De coronacrisis heeft de Turkse economie stevig bij de nekharen gegrepen. Het land is zwaar getroffen en dat heeft de toeristische industrie -een van de sterke troeven van Turkije- zo goed als gekelderd. Beterschap lijkt niet echt voor morgen. Turkije is dan wel veel meer dan toerisme, ook de industrie en de financiële wereld incasseren klappen. Turkije exporteert veel naar de EU en daar houdt corona ook lelijk huis.

Corona is dan misschien wel de 'trigger', feit is dat er de voorbije twee jaar structureel niets aan de penibele financiële situatie veranderd is. De Turkse president blijft zweren bij erg lage rentevoeten om de bevolking zoet te houden. Hij is niet vergeten dat zijn partij bij lokale verkiezingen vorig jaar de grootsteden Istanbul en Ankara moest prijsgeven en dat in de nasleep van de vorige financiële crisis van 2018. Tevens werd een jaar geleden de gouverneur van de centrale bank de laan uitgestuurd na een conflict met Erdogan over de rentetarieven.

Een Belgische “Oscar” voor de Franse actrice Geneviève Cluny

De hier afgebeelde grote bronzen plakket, van de hand van de Brusselse medailleur Eugène-Jean De Bremaecker (1879-1963), toont op de voorzijde twee handen die een beeldje dragen van aartsengel St.-Michaël die de draak verslaat, bovenaan een sluiting voor een bioscoopprojectie-apparaat en onderaan een filmrol met de initialen A.P.P.C.B. Rechts- onder tegen de rand, de naam van medailleur Eug. J. De Bremaecker.

Bronzen plakket van de A.P.P.C.B. toegekend aan Geneviève Cluny, door medailleur Eugène De Bremaecker, 105 x 60 mm, atelier Fonson. (private verzameling)

Het beeldje dient een voorstelling te zijn van de Belgische versie van de Amerikaanse Oscar, officieel de *Academy Award* en belangrijkste filmprijs in de Verenigde Staten. Ondertussen, door de opsplitsing van de bevoegdheden in België, ontvangen de laureaten in Vlaanderen een “Ensor” en in Wallonië een “Margritte”.

De initialen A.P.P.C.B. staan voor *l'Association Professionnelle de la Presse Cinématographique Belge*. Deze beroepsvereniging van de

Belgische filmers werd in 1925 in Brussel opgericht door Edward Tallenay (La Nation Belge), Carl Vincent (L'Indépendance Belge), Arthur Michel (La Gazette), Julien Flament (Ciné) Pierre Bourgeois (INR), Joris De Maegt (Het Laatste Nieuws) en Henri de Broudère (L'Étoile Belge). Kort nadien traden ook Emmanuel Vossaert (Le Soir), Marcel De Ceulener (Het Laatste Nieuws), Octave Steghers (De Standaard) en Charles-André Grouas (L'Indépendance Belge) toe tot de leiding van deze beroepsvereniging.

Zij hadden hun zetel op de eerste verdieping van het gebouw Vanderborcht in de Schildknaapstraat 48 te Brussel. Het was er aangenaam werken want hun kantoor had ook een biljarttafel, een piano en comfortabele meubels. Regelmatig kwamen er buitenlandse collega's op bezoek en werden er banketten en recepties gehouden. Ook handig was het dat zij zich als privéclub niet dienden te houden aan de alcoholbeperking als gevolg van de wet Vandervelde. Maar de vereniging kende een heel bewogen geschiedenis.

In het kader van de Wereldtentoonstelling van 1935, organiseerden zij voor de eerste keer een internationaal filmfestival in België. Na WOII heeft de vereniging telkens getracht de organisator te zijn van een groot filmfestival maar kon niet concurreren met bijvoorbeeld de grote filmfestivals van Cannes en Venetië. Hoe dan ook hebben de kleinere filmfestivals van Brussel en Knokke een goede reputatie. Ondertussen noemt de beroepsfederatie zich de *Unie van de Belgische Filmers* (U.B.F.P.) en telt meer dan 100 journalisten.

Sinds 1991 geeft de beroepsfederatie jaarlijks een grote prijs voor de beste film en op hun website staan de namen vermeld van de laureaten die in de laatste decennia een officiële prijs in ontvangst mochten nemen.

Hoe dan ook werden er in het verleden door deze beroepsfederatie penningen (plaketten) toegekend aan personen zonder dat het nu nog kan achterhaald worden of het een prijspenning, een penning n.a.v. een nominatie, een erepenning of een aanwezigheidspenning betreft. Dit is ook het geval met de hiervoor getoonde plak. *De Franse actrice Geneviève Cluny, 1964.*

Op de keerzijde van de bronzen plakket werd de naam GENEVIEVE CLUNY gegraveerd.

Geneviève Cluny was de artiestennaam van de Franse actrice Thérèse Ginette Camille Jounay. Zij werd geboren op 18 april 1928 in Bressuire (Deux-Sèvres) en was getrouwd met Alain Dhéaut, een grote naam in de Franse filmindustrie. Zij is ondertussen een bejaarde dame van 92 en weduwe door het overlijden van haar man in 2010.

Geneviève Cluny was een populaire actrice in de jaren '50 en '60 en de inspiratiebron van Jean-Luc Godard toen hij zijn film *Une femme est une femme* (1961) met Anna Karina, Jean-Paul Belmondo en Jean-Claude Brialy maakte. De film is een eerbetoon aan de Amerikaanse muzikale komedie en verbonden met de Franse “New Wave”.

Het is onduidelijk wanneer deze plakket werd uitgereikt, maar vermoedelijk na 1957. De auteur heeft een ander exemplaar van deze plakket gezien met op de keerzijde het opschrift (met een matrijs gemaakt): “8ME NUIT ELECTRIQUE / BRUXELLES / 18 DECEMBRE 1961”. Mariën vermeldt dat deze plakket werd vervaardigd op 29.11.1957 en eveneens (en dus foutief) dat het event zou doorgedaan zijn op 18 december 1957. De geïnteresseerde lezers kunnen in het boek “*Brigitte Bardot pour toujours*” van Dominique Choulant nalezen welke VIP's er allemaal op deze “*Nuit Electrique*” aanwezig waren, maar geen vermelding van Geneviève Cluny.

Patrick Pasmans

Bibliografie

Choulant Dominique, *Brigitte Bardot pour toujours*, Paris, 2019 (p.114).
Marie Michel. *The French New Wave: An Artistic School*. John Wiley & Sons, 2008.

Mariën, Michel, *De Bremaecker médailleur, 1879-1963*, Louvain-la-Neuve, 2000.

X, *Geneviève Cluny*, fr.wikipedia.org/wiki/Geneviève_Cluny (27/03/20)
X, *UPCB/UBFP, Onze geschiedenis*, www.upcb-ubfp.be/geschiedenis/ (raadpleging 27/03/2020).

Caratacus strikes gold

Chris Rudd

How recent discoveries and numismatic research are rewriting the story of Britain's first Prince of Wales and first famous royal family

In 2019, a metal detectorist found a unique gold coin in a field near Newbury in Berkshire, in the former territory of the Atrebates. As soon as he got home he tried to find it in *Ancient British Coins*, but couldn't. Which isn't surprising because it isn't there. So he sent images of the coin to Elizabeth Cottam. She could hardly believe her eyes. It was a gold stater of Caratacus, the British freedom fighter who defied the forces of Rome for eight years, mostly in what is now Wales. It was the first gold coin of Caratacus that anyone had seen for two thousand years – a gold coin of the highest rarity and highest importance, historic as well as numismatic.

My aim here is to explain the significance of this rare gold stater, which is causing us to revise our ideas about other members of Caratacus' family, especially his brothers. This family may fairly be described as Britain's first famous royal family, well known not only on both sides of the English Channel, but as far away as Rome.

This hitherto unrecorded gold stater of Caratacus was probably struck at the Atrebatian capital of *Calleva* (Silchester, Hampshire), about 20 miles east of where the stater was unearthed. It is almost identical to the gold stater, issued previously by Caratacus' uncle, Epaticcus. The obverse shows CVNO (short for Cunobelinus, father of Caratacus, brother of Epaticcus) divided by a bushy ear of barley. On the reverse we see a naked, heavily muscled horseman – a javelin thrower – charging into battle on a sturdy stallion.

Gold stater inscribed [C]VNO CARAT, the first recorded gold coin of Caratacus. CVNO attests that his father was Cunobelinus.

He seems to be riding bareback, his long legs almost touching the ground. He is about to hurl a javelin, ‘the Celtic weapon par excellence’, and he holds a large oval shield. The boldly engraved legend reads CARAT. Could the naked cavalryman be Caratacus himself? Like President Vladimir Putin – remember him sitting on a horse, stripped to the waist? – I think Caratacus wants to be seen as a tough guy, which is presumably why his main silver coin shows him posing as Hercules, the mythical Mr Muscle, in a lionskin headdress.

Caratacus gold stater closely copies that of his uncle Epaticcū, unsung hero of the Catuvellaunian royal family.

The discovery of this previously unknown Caratacus gold stater is of colossal significance. Tacitus tells us that “the reputation of Caratacus had spread beyond the islands and through the neighbouring provinces to Italy itself... Even at Rome his name meant something”. It’s more than rarity, more than celebrity. This newly discovered gold stater is crucially important because it provides irrefutable proof that the CARA named on silver coins is one and the same person as the historical Caratacus cited by classical authors Cassius Dio, Suetonius and Tacitus, and by Welsh authors in the early Middle Ages. For decades cautious academics have

cautioned us not to assume that the CARA we see on silver coins is the Caratacus we see in our history books. CVNO is obviously patronymic, clearly indicating that the person named on the other side of the coin is the son of Cunobelinus, and the CARAT is obviously Caratacus. That letter 'T', absent on silver coins, is the clincher.

The rider on Caratacus gold stater was inspired by this stater of Verica who fled to Claudius for help when Caratacus invaded his kingdom.

Who was Caratacus? And what did he do to win international fame? A younger son of Cunobelinus, the most powerful potentate in pre-Roman Britain, and grandson of Tasciovanos of *Verlamion* (St Albans, Hertfordshire), king of the Catuvellauni, Caratacus may have been born around AD 10, perhaps shortly after his father had taken control of *Camulodunon* (Colchester, Essex). Caratacus grew up in what was undoubtedly Britain's first famous royal family. The father of this family, Cunobelinus, was the strongest, wealthiest and most widely known tribal king of his time – the most powerful in Atlantic Europe – who personally controlled more land, more lives and more riches by AD 41 than any tribal leader west of the Rhine. The Roman historian Suetonius called him *Britannorum rex* 'king of the Britons'.

Agr Caratacus Amminus Solidu Dubn

As a leading member of this Catuvellaunian royal family, well known for its expansion by aggression, Caratacus will surely have been well trained in the art of warfare. His uncle Epaticcu seems to have taken him under his wing. When Epaticcu died Caratacus succeeded him, causing Verica, king of the Atrebates, to flee to the Roman emperor Claudius for help. This resulted in the Roman invasion of Britain in AD 43.

Caratacus and his brother ‘Togodumnus’ (some of us think his real name was Dubno-) led the fight against the Roman invasion. After the death of ‘Togodumnus’, Caratacus retreated to the land of the Dobunni in the West Midlands, where the Catuvellauni had some influence, crossed the River Severn and entered what is now Wales, where he commanded a remarkable guerrilla war against the Roman forces for eight years. The fact that Caratacus was over 100 miles from his powerbase at *Calleva* and over 200 miles from his hometown at *Camulodunon* and yet still managed to lead the resistance against Rome, first with the Silures of south Wales and then with Ordovices of north Wales, testifies to his skill as a military strategist and as a leader of men, even though he never won a single set-piece battle against the Romans.

Caratacus silver unit is almost identical to Epaticcus's. Like Alexander the Great both wear the lionskin headdress of Hercules

Caratacus must have been a charismatic commander, probably inspired and aided by the Druids throughout those eight years of hit-and-run campaigning. Dr Graham Webster says: “If Cunobeline can be said to have been the first British statesman, Caratacus was certainly the first great British commander”. In view of what he achieved in Wales, a foreign country to this Catuvellaunian prince, and in view of his inspiring leadership of Welsh tribal leaders and their warriors for eight years, I’d call Caratacus the first Prince of Wales. But his exit strategy from Wales wasn’t smart. Caratacus sought aid in Yorkshire and, after being captured in AD 51 by Cartimandua, queen of the Brigantes of northern England, he ended up in chains in Rome. He was due to be executed after a triumphal parade held to celebrate Claudius’ conquest of Britain. However, Caratacus spoke so eloquently to the Senate – “if you preserve me safe and sound, I shall be an eternal example of your clemency”, that his life was spared and he died a natural death sometime later in Rome.

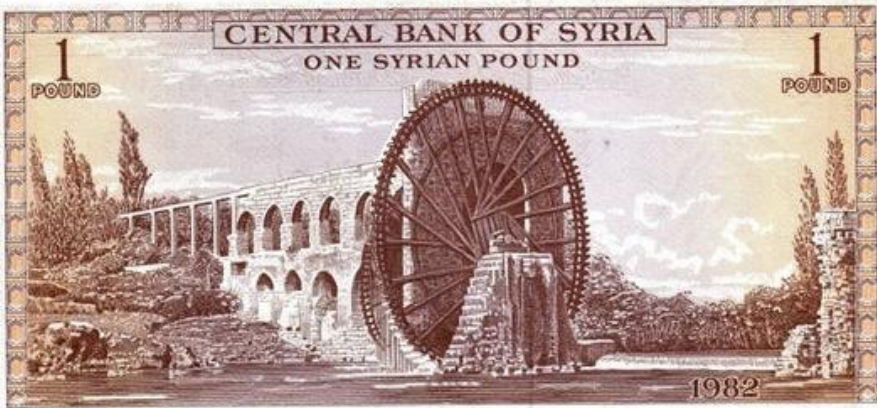
For more information email: liz@celticcoins.com

Biljetten met een verhaal

1 pond Syrië (met watermolen), 1982

Syrië is een land in het Midden-Oosten. Het grenst in het westen aan de Middellandse Zee, in het noorden aan Turkije, in het oosten aan Irak, in het zuiden aan Jordanië en in het zuidwesten aan Libanon en Israël. De munteenheid van Syrië is het Syrische pond, ook wel -lira of -livre genoemd. De standaardafkorting op de internationale valutamarkt is SYP.

Ruim 400 jaar lang maakte Syrië deel uit van het Ottomaanse Rijk. Na de val van het Rijk in 1918 werd Syrië in 1920 geplaatst onder mandaat van de Volkenbond en kreeg het, tezamen met Libanon, een Franse bezetting. Onder Frans toezicht werd de *Banque de Syrie et du Grand-Liban* opgericht met een concessie van 15jaar om papiergeld uit te geven

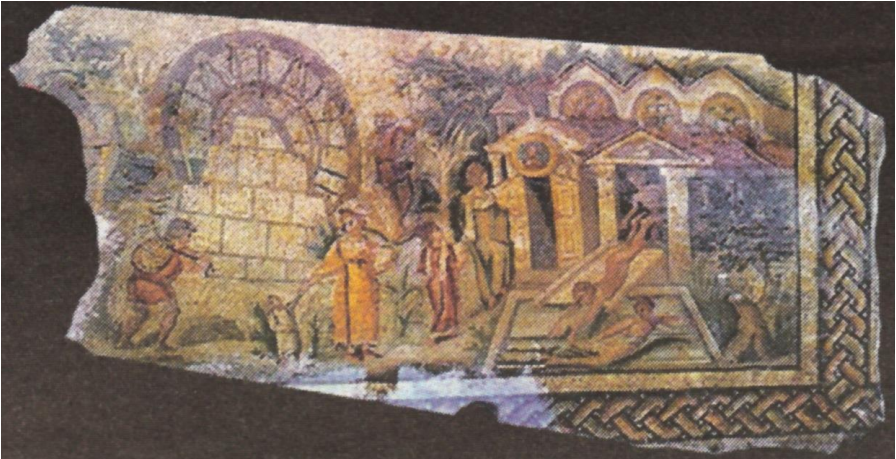

De in 1925 uitgegeven biljetten waren gekoppeld aan de Franse frank. In 1939 werd de bank omgedoopt tot *Banque de Syrie et du Liban*. Twee jaar later werd de koppeling van de Franse frank vervangen door een koppeling aan het Britse pond en er kwam een splitsing Syrië / Libanon.

Op 17 april 1946 verlieten de Franse troepen het land. In de jaren '50 werd de uitgifte van papiergeld verzorgd door het *Institut d'Émission de Syrie* en in 1953 werd de Centrale Bank van Syrië opgericht die in 1957 de uitgifte van papiergeld overnam. In 1958 verdween de Franse taal van het biljet en werd vervangen door het Engels.

Op verschillende Syrische bankbiljetten staat een afbeelding van een 'noria van Hama'. Een noria is een groot houten schoeprad dat gebruik maakt van aardewerk potten om water naar een hoger niveau te brengen als watervoorziening en voor irrigatie. Een zeer vernuftige uitvinding waarbij van de stroming van de rivier gebruik gemaakt wordt voor de aandrijving van het rad. In het geval van de op het biljet afgebeelde noria

is het de rivier Orontes bij de stad Hama. De nu nog 17 overgebleven noria's dateren uit de middeleeuwen, waarvan er nog enkele dienst doen. Het vroegste bewijs voor noria's in Hama suggereert dat ze werden ontwikkeld tijdens het Byzantijnse tijdperk. Er is echter een mozaïek gevonden bij de antieke stad Apamea, daterend uit 469 AD met een afbeelding van een noria, vergelijkbaar met die van Hama.

Apamea, mozaïek met een Syrisch waterrad

Een noria vervult de functie van het verplaatsen van water naar een hoger punt. Ze lijkt op de *sakia* en andere pompen zoals het Perzische wiel (Rahat), maar die worden over het algemeen aangedreven door ossen en ezels, of een combinatie van beiden.

Op de voorzijde van het 1 pondbiljet staat de afbeelding van een fabrieksarbeider, bezig een werkstuk te maken met een freesmachine.

In tegenstelling tot de waterwielen die in molens worden gevonden, heeft een noria geen mechanisch vermogen voor een ander proces. Een paar historische noria's waren hybriden, bestaande uit wielen die secundair door dierlijke kracht werden bijgestaan. Een noria kan het water optillen tot een niveau dat net iets minder is dan de hoogte van het wiel.

Een van de noria's te Hama is de grootste ter wereld met een diameter van ongeveer 20 meter. De historische schrijver Philo van Byzantium beschrijft in *Pneumatica* een structuur met soortgelijke functies. Men moet echter bedenken dat het principe van axiale stroming in de Islamitische wereld, al sinds de 9e eeuw bekend was toen het in 850 werd beschreven door Iranese broers uit Bagdad, bekend als Banu Musa, in hun 'Boek van Ingenieuze Apparaten', de *Kitab al-Hiyal*. **Roger H.**

Artikel met toestemming overgenomen uit Muntkoerier, waarvoor dank.

Het enige en geheel onafhankelijke maandblad in de Benelux voor verzamelaars van munten, penningen en papiergeld: info@muntkoerier.com

Nijntje is 65 jaar en dat vieren we! Tijdens een vakantie in Egmond aan Zee diende een wit konijn in de tuin van het vakantiehuisje van Dick Bruna en zijn familie als inspiratie voor nijntje. De verhaaltjes die hij schreef over dit beroemde konijn zijn inmiddels in meer dan 50 talen vertaald en er werden meer dan 85 miljoen nijntjeboeken over de hele wereld verkocht. De Koninklijke Nederlandse Munt viert de 65^e verjaardag van nijntje met een ode aan Dick Bruna met drie penninguitgiften: naast een gouden (€2.799) en een zilveren (€199) ex. is er de coincard!

Ontwerp

De jubileum-coincard bevat een officiële Nederlandse 2-euromunt uit 2020 en een goudkleurige penning met een ode aan tekenaar en schrijver Dick Bruna. De voorzijde toont het karakteristieke portret van Dick Bruna met het opschrift 'Dick Bruna 1927 – 2017'; op de keerzijde vindt je het jubileumlogo van nijntje met de tekst '65 years of miffy': haar internationale naam. De 2 euro uit 2020 zal niet in circulatie verschijnen en is, behalve in de Nederlandse muntsets, niet los verkrijgbaar. Dat maakt de coincard ter ere van nijntje en Dick Bruna extra bijzonder!

De coincard is opgemaakt in nijntje-stijl en toont het wereldberoemde konijn met een ballon: het is immers haar verjaardag! De vlaggetjes en de rondfladderende vlinders maken het feest compleet. Oplage 15.000 ex

Specificaties penning: messing, 8.40 g, Ø 26.50 mm, kostprijs: € 12.50
info: www.herdenkingsmunten.be; **levering** vanaf 23 aug 2020 mogelijk

Ebuuroonse munten uit Empel

Jona Lendering

Rond het Romeinse tempelcomplex van Empel (N-Brabant) werd een totaal van 22 gouden muntjes gevonden van een bijzondere soort. Bijzonder, omdat ze dateren van vóór de komst van de Romeinen, toen er, in wat nu Brabant is, nog geen munteconomie bestond. Bovendien lijken ze direct verband te houden met de Gallische oorlogen (58-51 v. Chr.) gevoerd door Julius Caesar.

Een gouden - al doet de kleur anders vermoeden - **Ebuuronstater** gevonden tussen Hoogeloon en Hapert. (Bron: Noordbrabants Museum)

Aan de ene kant van dit type munten, zogenaamde *triskeles-staters*, staat een gestileerd paard, omgeven door cirkels en stippen, terwijl aan de andere kant een *triskeles* (een gestileerde 3-armige spiraal) te zien is, omgeven door een zig-zaglijn, kruis en stippen. De muntsoort kent 2 fasen: de vroegste *triskeles-staters* bestaan voor ongeveer 50% uit koper, voor 25% uit goud en 25% uit zilver. De latere productiefase heeft een hogere kopersamenstelling (60%), ten koste van het zilver (15%).

Over het algemeen wordt deze muntsoort gedateerd tussen 60 en 40 v. Chr. De periode waarin de Romeinse legioenen voor het eerst het gebied, waarin deze munten circuleerden, binnen marcheerden. Dit was het woongebied van de Ebuuronen in het huidige Brabant en oostelijke deel van België. De directe koppeling tussen de vindplaatsen van de munten en het woongebied van de Ebuuronen verdient enkele kanttekeningen, bijvoorbeeld omdat Caesar's geografische beschrijvingen nooit waterdicht zijn. Desalniettemin lijken nieuwe muntvondsten de koppeling tussen de *triskeles-staters* en de Ebuuronen meer en meer te bevestigen.

Een Ebuuroonse statermunt. (Bron: Numisantica)

De functie van munten in de late ijzertijd maakt het erg verleidelijk de triskeles-staters direct te koppelen aan de Ebuuroonse opstand tegen de Romeinen van 55-54 v. Chr. Dergelijke munten waren namelijk niet bedoeld als betaalmiddel, maar werden gebruikt in diplomatieke of sociale transacties tussen de leiders van verschillende Gallische en Germaanse stammen. De Ebuuroonse leiders zullen uiteraard veel smeermiddel nodig hebben gehad om verzekerd te zijn van de hulp van lokale hoofdmannen tijdens de opstand. Wellicht zijn de munten van de eerste fase gebruikt om steun te verzamelen voor de aanstaande opstand, en die van de tweede fase om de steun te verzekeren tijdens de opstand.

Deze hypothese wordt nog eens ondersteund door de afbeeldingen op de triskeles-staters. Op de ene kant staat een motief wat afgeleid is van motieven van Germaanse stammen aan de andere kant van de Rijn. Dit bevestigt wat Caesar schrijft: dat de Eburonen een Germaanse groep waren die pas enkele generaties eerder de Rijn over waren gestoken naar het huidige Brabant en België. Bovendien draagt de andere kant van de staters een afbeelding die is afgeleid van afbeeldingen op munten van de Treveri, een stam die rond het huidige Trier woonde. Uit geschreven bronnen weten we dat de Eburonen cliënten waren van de Treveri.

De vindplaatsen van de Ebuuroonse staters liggen rond twee zwaartepunten: Empel en Tongeren. Ook dit is in verband te brengen met de kennis die we hebben uit Caesars' verslag van zijn veldtocht. Zo schrijft hij dat de Eburonen geregeerd werden door twee koningen: Ambiorix en Catuvolcus.

Wie weet zijn de 22 munten uit Empel een teken dat de machtsbasis van één van de twee Ebuuroonse koningen hier in de buurt lag en moeten we ook in Empel een standbeeld van Ambiorix oprichten?

Dit geromantiseerde standbeeld van **Ambiorix** staat in Tongeren (Foto: Johan Neven).

Zilveren 1/4 ecu, François de Bourbon en Louise-Marguerite de Lorraine, Château-Regnault, z.j., ca. 1605-1614, type II.

Begin februari 2020 werd in Bree een zeer zeldzame zilveren kwart ecu van François de Bourbon en Louise-Marguerite de Lorraine gevonden. De munten van Château-Regnault zijn uitermate zeldzaam zodat dit een uitzonderlijke muntvondst betreft. Vondst 5/2/20, geregistreerd 9/2/20.

***François de Bourbon en Louise-Marguerite de Lorraine, Prinsdom
Château-Regnault, Ag 1/4 ecu, 2e type, z.j. (1605-1614), 6,38g, 29mm.***

Voorzijde: gekroond en gedeeld wapenschild van François de Bourbon en Louise-Marguerite de Lorraine met links en rechts een gekroonde L (2e type). Omschrift: F . BOVRB . LVD MARGAR . LOT (Franciscus BOVRBonius LVDovica MARGAReta LOTharingica - François de Bourbon en Louise-Marguerite de Lorraine.

Keerzijde: kort viernervig, met lelies versierd, kruis, een X op het hart gelegen. Omschrift: (lelie) ♣ IN . OMNEM . TERRAM . SONVS . EORVM (Hun faam is verspreid over de hele wereld). Variant: het omschrift van de keerzijde begint, i.p.v. van met een lelie, met een ruit ♦.

François de Bourbon werd geboren in La Ferté-sous-Jouarre op 19 augustus 1558 en overleed in Parijs op 3 augustus 1614. Hij kreeg in 1581 de titel van markies van Conti en werd later verheven tot prins van Conti. Hij huwde tweemaal: een eerste keer met Jeanne de Coeme (1555-1601), maar in 1601 overleed zij plotseling. In 1605 hertrouwde hij met prinses Louise-Marguerite de Lorraine (1588-1631), een dochter van hertog Hendrik van Guise (1550-1588). Zij hadden samen 1 dochter, Marie, die in 1610 overleed, het kindje werd maar drie weken oud. François de Bourbon en Louise-Marguerite de Lorraine waren de laatste vorsten van Château-Regnault. Louise-Marguerite de Lorraine behield het vorstendom tot 1629 waarna ze het aan koning Lodewijk XIII van Frankrijk (1610-1643) afstond.

De munten van Château - Regnault waren niet geliefd en werden aanzien als imitaties van de munten van de Franse koningen en dit vanwege hun lagere massa en lager zilvergehalte. De gevonden kwart ecu heeft inderdaad zware oxidatiesporen en dit zowel op de voorzijde als de keerzijde wat kan wijzen op een laag zilvergehalte. De gelijkenissen met de kwart ecu van de Franse koningen Hendrik IV (1553-1610) en Lodewijk XIII (1610-1643), geslagen in dezelfde periode als de gevonden munt, zijn eveneens treffend.

Dit type 1/4 ecu Frans van Bourbon werd geveild bij:

- CGB, Monnaies 44/682, 683, 684 (17 juni 2010).
- JEAN ELSSEN & SES FILS S.A., auction 112, 17 maart 2012, lot 1497.
- CGB.FR, MONNAIES 54, 21 juni 2012, Parijs, loten 294, 295 en 296.
- iNumis, Mail Bid Sale 32, 8 Maart 2016, Parijs, lot 635.
- iNumis, Mail Bid Sale 44, 5 Maart 2019, Parijs, lot 769.

Lit.: Boudeau 1829, Pouy d'Avant 6249, De Mey NP 42 en D27/D28var
<https://www.atmikes.be/index.php/17de-eeuw/1514-francois-de-bourbon-en-louise-marguerite-de-lorraine-quart-d-ecu-chateau-regnault-z-j>

Bibliografie: Wikipedia: Frans van Bourbon. **Arnaud Grispén**
Met dank aan Eric Cuppens (foto's), Hendrik De Backer (determinatie).

Filatis 2

Postzegelhandel De Beul

Alles voor verzamelaars van postzegels, postkaarten,
bankbiljetten, munten en euromunten.

www.FILATIS2.com

gespecialiseerde website voor euromunten

Sint-Katelijnevest 38
2000 Antwerpen - België

T: +32 (3) 226 40 68
E: debeul@evonet.be

MAUQUOY®

since 1875

SPECIALIST in
MEDAILLES - ERETEKENS - PENNINGEN

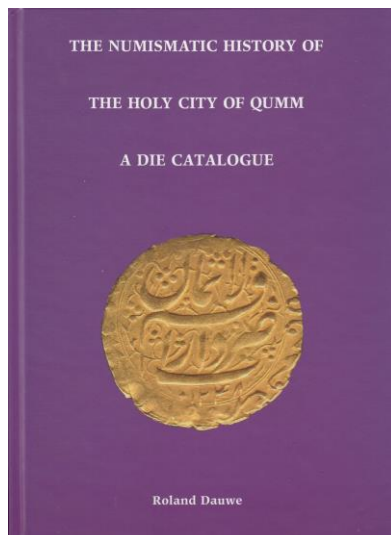

Wenst U meer te weten over de aangeboden mogelijkheden,
bezoek onze website of contacteer ons vrijblijvend.

www.mauquoy.com

medal@mauquoy.com

014/50.79.10

NIEUWE PUBLICATIE!
***The Numismatic History of
the Holy City of Qumm***
a die catalogue

Gezien haar historische belangrijkheid vond Roland Dauwe het vreemd dat er zo weinig munten werden toegeschreven aan de stad Qumm. Niet alleen was Qumm een heilige stad voor de moslim-Shi-iten, maar gelegen op de belangrijke hoofdweg van Rayy (Teheran) naar Isfahan was ze van zeer groot strategisch belang. Tijdens zijn onderzoek constateerde hij dat deze munten slechts zeldzaam tot uiterst

*zeldzaam konden gevonden worden in private collecties en officiële penningkabinetten. Ondertussen werd het hem ook duidelijk dat enkel een beperkt aantal muntstempels werden gebruikt. Roland bundelde al zijn bevindingen in een prachtig werk (A4) van zo'n 200 pag. **Kostprijs 35€** (ONS-leden 19€), info bij **roland@rdauwe.eu**.*

VAN ECCELPOEL - food & drinks with a (hi)story

VERSMARKT - WIJN - BIER - STERKE DRANKEN

*Vrije toegang in onze wijnkelder:
Dagelijks meer dan 50 wijnen te proeven!*

Van Eccelpoel
Lierseweg 20 - 2200 Herentals
014 21 26 93
bestellingen@vaneccelpoel.com
www.vaneccelpoel.com

Openingsuren:
Maandag: 12u - 18u
Dinsdag - Vrijdag: 09u - 18u
Zaterdag: 08u - 18u
Zon- en feestdag: 08u - 12u

Nieuwe 2-euro-herdenkingsmunten

in de €-pipeline

CYPRUS: 30 jaar Instituut voor Neurologie & Genetica De voorzijde toont een neuron met zijn synapsen, langs de beeldrand de tekst: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ 1990 - 2020 ΚΥΠΡΟΣ - ΚΙΒΡΙΣ. Het ontwerp is van de Cypriotische Georgios Stamatopoulos. De munt zal verschijnen in november met een oplage van 412.000 stuks.
2 ΕΥΡΩ 2 EURO 2 ΕΥΡΩ 2 EURO

MALTA: Tempels van Skorba

In haar serie 'Prehistorische Monumenten' toont Malta op haar nieuw 2-euromuntstuk de 2 tempels van Skorba, een Unesco Werelderfgoed. Met bovenaan: SKORBA TEMPLES 3600-2500 BC. Onderaan: MALTA 2020 naast de stylistische afbeelding van een keramische vrouwenfiguur. Rechtsonder de initialen NGB van ontwerper Noel Ganea Bason. De oplage bedraagt 180.000 ex. 2**2**2**2**2**2**2**2**2**2

LITOUWEN: Kruisheuvel van Siauliai

Op deze 2e herdenkingsmunt van 2020 plaatst ontwerper Rytas Jonas Belevicus de kruisheuvel nabij het stadje Siauliai. Deze verzameling van houten en smeedijzeren kruisen symboliseert het Litouwse handwerk en haar volkscultuur. De kruisheuvel staat op de lijst van het Unesco immaterieel Erfgoed van de Mensheid. Bovenaan: 2020 LIETUVA, onderaan langs de rand: KRYZIU KALNAS. Deze uitgifte is voorzien voor het 4e kwartaal van dit jaar, met een oplage van 0,5 miljoen exemplaren.

LAISVĒ ★ VIENYBĒ ★ GEROVĒ ★ LAISVĒ ★ VIENYBĒ

ook nog

Letland

Italië

Griekenland

Frankrijk

HJR Fine Arts sprl

Hadrien J. Rambach, expert

Rue du Noyer 282-28
1030 Bruxelles

☎ +33 659 604 736

✉ coinadvisor@yahoo.co.uk

Numismatique

Conseil pour l'achat et la vente
de monnaies antiques d'exception

Glyptique

Étude, achat et vente de pierres gravées
antiques, Renaissance et néoclassiques

Hadrien J. Rambach

Représentant pour la Belgique

MAISON PALOMBO GENÈVE

Prise de dépôts pour vente aux enchères

Cabinet Numismatique Maison Palombo

24 rue de la Cité
1204 Genève (Suisse)

☎ +41 223 109 197

✉ palombo.geneve@gmail.com

Comptoir Marseillais de Bourse

22 la Canebière
13001 Marseille (France)

☎ +33 491 549 394

✉ palombo@wanadoo.fr

Change et Numismatique Toulonnais

28 avenue Jean Moulin
83000 Toulon (France)

☎ +33 494 935 136

✉ comptoirdechange@wanadoo.fr

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

VEILING 145 · 19 SEPTEMBER 2020

ONZE EXPERTEN SCHATTE GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE
MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel: +32-2-734.63.56
Fax: +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu